

Cvetinomijski:

Po jagode!

I.



Moj stric Martinek je bil že v letih. Krivil se mu je že hrbet, lasje so mu siveli, tresle so se mu roke in noge — ali tistega poletnega jutra, ko se je v vrisku in smehu kopala v dolini sredi zlatega morja solnčnih žarkov bela Jagnjenica, in so širni gozdovi ponosne Jatne pozdravljali z bučnimi pesmimi, je prišel k nam gor na holm tako skakljaje in prožno, tako pomlajenih kretenj, kakor da ima šele trideset let. Prišel pa ni striček praznih rok k nam. Pod pazduho, zaviti v snažen prt, je prinesel obilen hleb rženega kruha, v desnici pa je tiščal — kdo bi se tega ne razveselil? — šopek zrelih, rdečih jagod. Tako je zavil skoraj plesočih korakov, radostnih lic in smehljajočih se oči proti naši zeleni utici, kjer nas je zalotil, vse domače skupaj, ravno pri bornem zajtrku. Z živahnim zamahom nas je nenadoma zvonko pozdravil in omahnil nato sopeč na klop pod košato trto, ki se je spenjala ob utici po steni navzgor prav do vrha stropa.

»O, kaj, danes ste pa kasni! Kdaj sem že jaz zajtrkoval! . . . Pa poglejte, kaj sem prinesel!«

In stric je dvignil šopek z rdečimi jagodami visoko v zrak.

»Jagode že, stric? . . . Pa kje ste jih dobili?«

Vsi hkrati smo planili otroci od mize proti stricu, ki se nam je sladko smehljajal.

»Kdo je najbolj priden?«

»Jaz!« je vpila Polda.

»Jaz!« je kričala Malka.

»Jaz!« sem zatrjeval jaz.

Stric je nagnil šopek niže.

»Náte! . . . A nikar se ne trgajte za jagode — po bratovsko si jih razdelite!«

Takoj smo imeli šopek v rokah in takoj smo pričeli z bratovsko delitvijo. Na vsakaterega izmed

nas je prišlo ravno deset jagod, ki pa niso ostale dolgo cele.

»Pa kje ste jih dobili, stric?« smo ga izpraševali in se gnetli okrog njega.

»Na rebri ob mojem vinogradu,« je povedal. »O, pa še veliko jih je . . . Gladko ves breg je kakor s krvjo poškröpljen . . . Toliko je jagod . . . Čudno, da nisem že prej tega opazil. Pridite danes popoldne k meni, otroci, pa se boste jagod lahko najedli dosita. Kajne, da pridete?«

Seveda ni bil s tem stričevim povabilom nihče bolj zadovoljen kakor mi.

»Pridemo, pridemo!« smo vpili in se spravili zopet nazaj k mizi nad koruzne žgance.

Striček je pa šele tedaj postavil zavitek s kruhom hrupoma na mizo.

»Na, to je zadnji ostanek letošnje moke. Kar lepo spravite!« je dejal materi. »Dobro, da pšenica spet lepo kaže — bom že imel jeseni spet kaj v mlin. Zdaj pa moram dol v vas. Imam še pri Medvedovih nekaj opravka. Pa zdravi ostaneti!«

Ročno se je zasuknil stric, zunaj pred utico se je pa še enkrat obrnil:

»Popoldne pa, otroci! . . . Nikar ne pozabite!«

In odšel je po holmu navzdol v vriskajočo dolino.

II.

Tako prijazen in priljuden je bil dom strica Martinka, da bi čepel človek kar vedno v njegovi mračni sobi na čelešniku in se razgledoval kar venomer po polikanih stenah in po majčkenih okencih ter zelenih polkencih, ki so kakor iz daljave smehljaje vabili in nemirno mežikali iz mraka. Od nas do stričevega doma je bilo komaj četrť ure. Bil pa je ta stričev dom tak-le: Vrh položnega, z vinogradom pokritega brega se je šopirila siva, s slamo krita hišica, ki je imela zelo nizek, prijetno mračnat dimnik, odkoder se je mnogokrat vil pepelnat dim v rahlih vijugah proti nebu. Pol hišice je služilo za sobo in kuhinjo, pol pa za zidanico, kjer so v polmraku dre-

mali trebušni sodi. Nedaleč od hišice se je pa košatila velika stara tepka, kraj vinograda se je pa grela ozka solnčnata reber. Ej, prijetno je bilo pri stricu Martinku!

Ko smo dospeli tisto popoldne otroci na njegov dom, je striček že sedel na klopi pred hišico in pušil iz vivčka.

»Prav, da niste pozabili, otroci!« nas je pozdravil in se dvignil. »Zdaj pa kar nad jagode! . . . Ali imate s seboj kaj posode? . . . O, že vidim!«

Ne, prazni pa nismo prišli. Polda je imela s seboj lonček, Malka dolg škronicelj, jaz pa prazno škatljico za cikorijo.

Zavili smo od hišice po stezi navzdol in koj smo bili na ozki rebri kraj vinograda. In — oj veselja! — vsa rdeča, kakor z gorko, puhtečo krvjo poškropljena, je bila solnčnata reber. Polna je bila zrelih, zlahtnih jagod, ki so se nam vabeče smehljale.

»Zdaj pa le po njih!« nam je dovolil stric. Sedel je na tla in si podprl glavo z obema rokama. »Medtem, ko boste vi brali jagode, vam bom pa povedal zgodbo o Zajčevem Blažu, ki mi je hodil grozdje krast . . .«

Ročno smo pričeli nabirati jagode, stric Martinek nam je pa pripovedoval.

»Zajčevega Blaža — ne vem, če poznate? To vam je pravi hrust, doma onkraj Svibna, pod magolniškimi gozdovi. Eh, pa jo je le cvrl ondaj pred menoj. Lani je bilo, ravno pred trgatvijo. Moj vinograd je bil poln grozdja tako, da so se trte kar šibile. Enkrat pa grem na spodnji konec vinograda in vidim, da so trte tam prazne. Za par sežnjev na dolgo in na široko nikjer niti enega grozda; gladko vse obrano! — »Nekdo je imel predolge prste,« sem pomislil. »To bi ga vrgel, če bi ga dobil v roke!« — Par večerov sem potem čakal skrit med trtami. A nihče ni hotel pokazati svojih dolgih prstov. Zadnji dan pa, pred trgatvijo, se je pa vendarle ujel zmikavt v past. Sedim skrit med trtami in čakam. Zame ravno prav, da mesec lepo sveti. Čakam čakam — nič. Mesec se misli vsak čas skriti za oblake, a tatu še vedno od nikoder . . . Kar

se nekdo vendar prikaže onstran vinograda, tam na Hribarjevem travniku. Temna postava, ki trobósa na težko kakor vsi hribovci — pa semkaj proti bregu. Potuhnem se v temo in stisnem cepec tesneje v roke, zakaj jeza me je grabila. Kmalu nato pa pritapá tat v vinograd. Prične zobati grozdje in se suče okrog trt tako vajeno, kakor da je povabljen semkaj. »Novinec ni, ker ga obrane trte prav nič niso zmotile,« sem premislil in pridrževal sapo. »Fantiček, kdorkoli si že, le nikar se nič ne boj! Ne boš izmikal več dolgo tod okoli! Ali jo bom pomaknil za teboj, da se boš namah zbosil kakor konj na dirki!« — Tedaj se zganejo trte že tik pred menoj. Pred menoj zašumé listi, in izza njih pokuka neprevidno s svojo trščato glavo tat, ki ga spoznam za Zajčevega Blaža. Koj pokonci, pa cepec v zrak! . . . Cvrkla sva jo preko travnika. Tam v Dolinškovi globeli sem pa Blaža dohitel, ga vrgel ob tla in mu naložil eno dobro merico batin. »Ti ostudna strelávka!« sem mu pel v ušesa. »Zdaj si se prav po hajduškem običaju nazobal obojega, grozdja in batin. In zdaj, kajne, se boš vrnil z batinami na grbi domov. Pa srečno pot!« — In sem ga spustil iz rok. Težko in počasi se je kobacal na nože in odtapál trobosáje v noč. Odtlej zanaprej sem bil vsaj varen pred tatovi.«

Tako je končal stric svojo zgodbo o Zajčevem Blažu. Mi trije smo pa nabirali jagode in poslušali z ušesi, očmi in ustmi, kolikor niso imela ravno opravka z jagodami. Polagoma so se naše posode polnile, a tudi solnce se je polagoma nižalo. Že so se jeli oglašati v vinogradu črički. Na smreki pod nami je žvižgal kos in zletel nato v dolgem loku nizko nad trtami v bližnji gozd.

O mraku je bilo, ko je Polda nenadoma kriknila:

»Moj lonček je že poln!«

»Moj škrnicelj je pa tudi!« je rekla Malka.

»In moja škatljica ravnotako!« sem se pobahal še jaz.

Ker je bila solnčnata reber dodobra obrana, smo se odpravili nazaj proti hišici.

Potem smo se posloveli od dobrega strička in se odpravili proti domu. Vsakdo je skrbno pazil na svoje jagode, da bi jih ne izgubil. Kakor da nese vsak s seboj zaklad, smo jih nesli.

Krasna noč se je razpela nad dremajočo domačo zemljo. V srebrni, mehki mesečini so drhtela in valovila za potjo žitna polja, neutrudljivo so čvrčali od vseh strani črički in nas sladko pozdravljali. Nad našimi glavami pa je tuinsem v zlokobnem obletu prhutnil črn netopir. V bližnjem grmovju je pa zajokal slavec, ne daleč od njega pa s plahim glasom zagostolela rujnogruda taščica, moja največja prijateljica. Po dolini je podil zakasnel voznik konja, pokal z bičem in zdajpazdaj zavrnil.



Ljubniški :

Nedeljski potepini.

Vtrški cerkvi je minila popoldanska služba božja. Kakor se potok razlije na vse strani po travniku, če se mu posreči, da izpodkoplje nasipe, ki so ga preje zapirali v ozki strugi, tako se je ob cerkvi valila množica ljudi na prosto. Pred cerkvijo pa se je razkropila na vse strani. Po vseh potih, ki peljejo iz trga, so se videli kmalu večji in manjši oddelki stopajočih proti domu.

Po stezi, ki pelje navkreber po hribu, na čigar vznožju je sezidan trg, korakata dva možaka. Oba sta že priletna. Ko starec, ki gre spredaj, vidi, da prihaja za njim znanec, sede na kamen ter ga počaka.

»Martin, bolj trden si pa že zmiraj kakor jaz,« nagovori prišlec čakajočega. »Še lahko tako hitro hodiš. Na vso moč sem se trudil, da bi te došel. Pa mi ni bilo mogoče.«

»Tudi meni se ne gibljejo več noge tako rade, prijatelj. Samo to pomisli, Luka, koliko jaz trpim. Vse moram sam obdelati in opraviti, ker nimam